

NOTAT

Plan- og
virksomhedsområdet
J.nr. ODE-200-00015
Ref. Frans Hejgaard
Den 4. november 2008
Direkte tlf. 72 54 84 63
E-mail: frhej@ode.mim.dk

Til
Skov- og Naturstyrelsen, Vadehavet
Stensbækvej 29
Aulum
6510 Gram

Kopi til
Varde Kommune, Plan & Teknik
Esbjerg Kommune, Teknik & Miljø
Miljøcenter Ribe

Notat om VVM-screening af naturgenopretning ved Hjortkær Fiskeri, Sneum Å

<i>Bygherre</i>	<i>Skov- og Naturstyrelsen</i> <i>Vadehavet</i>
<i>Anlæg</i>	<i>Naturgenopretning ved Hjortkær Fiskeri</i>
<i>Kommune</i>	<i>Varde og Esbjerg Kommuner</i>
<i>Placering</i>	<i>Beliggende på tværs af kommunegrænsen ved Esbjerg og Varde Kommuner ved Hjortkær</i>

Indledning

Skov- og Naturstyrelsen, Vadehavet, har i brev af 19. december 2007 anmeldt et projekt om naturgenopretning ved Hjortkær Fiskeri, Sneum Å, til Esbjerg og Varde Kommuner efter at driften af Hjortkær Fiskeri er ophørt. Herefter anmelder Varde Kommune projektet til Miljøcenter Odense ved mail af 27. maj 2008.

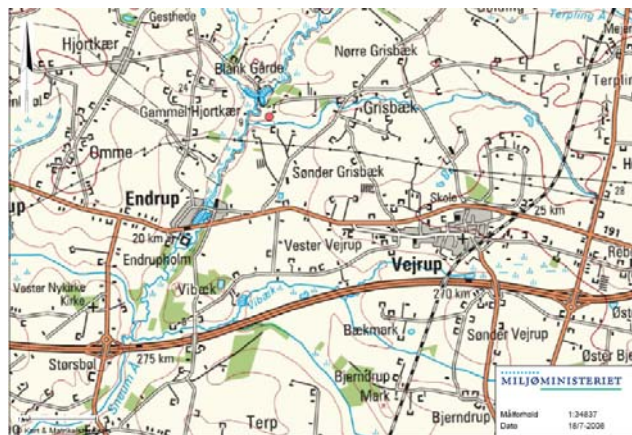
Det er valgt at retablere Hjortkær Fiskeri og Sneum Å ved dambruget. Arbejderne på dambrugsarealet består primært af jordarbejder, og arbejderne i Sneum Å består i at fjerne opstemnings- og indløbsbygværk til dambrugets fødekanal. Når opstemningsværket fjernes vil vandløbets fald afvikles ved at etablere et stryg på strækningen. Stryget dimensioneres således, at det er passabelt for snæbel, og der skabes lavvandede opvækstområder for snæblen.

Snæblen er en truet laksefisk, der er opført på EU's habitatsdirektivs bilag 4 som en udryddelsestruet art, der skal ydes streng beskyttelse. Snæblen er en såkaldt "dårlig svømmer", der ikke er i stand til at passere mindre opstemninger som den ved Hjortkær Fiskeri.

Dambrugets gamle fiskedamme udjævnes, og der etableres lavvandede søer for at få jordbalancen til at gå op.

Der etableres fire lavvandede søer i projektområdet til opvækstområder for snæbellarver. Disse søer vil ikke afkaste søbeskyttelseslinier på 150 meter, jf. naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1.

Fjernelse af Hjortkær Fiskeri og retablering af Sneum Å er en del af en koordineret større vandløbsregulering i åer med udløb i Vadehavet. Nærværende koordinerede projekt i Sneum Å

● Området for naturgenopretning.

gennemføres ved at fjerne syv spærringer samt seks dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale med ejerne.

Projektets samlede omkostninger forventes at beløbe sig til omkring 13 mio. kr., som finansieres af Skov- og Naturstyrelsen.

Ved driftsophør i de fem dambrug reduceres næringsstofbelastningen af Vadehavet årligt med to tons fosfor og 36 tons kvælstof. Den reducerede næringsstofbelastning baserer sig på, at der årligt tages 916 tons foder ud, som hver giver 40 kg. kvælstof. Det samlede projekt vil medvirke til gennemførelse af de nationale forvaltningsplaner for snæbel og laks.

Naturgenopretningsprojektet vurderes til at give Sneum Å en væsentlig positiv forbedring ved at genskabe vandløbets naturlige hydrologi og naturlige strøm- og vandføringsforløb. Derudover forbedrer projektet også områdets æstetiske naturlige fremtræden samt forbedrer vilkårene for flora og fauna. Endelig vil naturgenopretningen understøtte Natura 2000-området, der ligger i området syd for dambruget.

./. En uddybende beskrivelse af naturgenopretningsprojektet ved Hjortkær Fiskeri kan ses i "Naturgenopretning Hjortkær Fiskeri – Projektering", som vedlægges.

Hvad er VVM

VVM betyder **V**urdering af **V**irkninger på **M**iljøet og er en planlægningsproces, der skal gennemføres før større projekter og anlæg kan sættes i gang.

Der skal udarbejdes en VVM-redegørelse for et projekt eller anlæg, hvis det:

1. enten er omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 1 (Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006).

2. eller er omfattet af VVM-bekendtgørelsens bilag 2 og at det på grund af dets art, dimensioner eller placering må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet. En vurdering af bilag 2-projekters miljøpåvirkning - screening - skal ske ud fra kriterierne i VVM-bekendtgørelsens bilag 3.

VVM-bekendtgørelsens bilag 3 er vist i skema 1. Den skematiske fremstilling giver et overblik over, hvilke miljø- og planmæssige kriterier der eventuelt kan udløse VVM-pligt. Skema 1 vedrører projektets karakteristika og geografiske placering.

VVM-screening af projektet

Anmeldelsen har været sendt til høring hos berørte myndigheder samt samtlige berørte lodsejere. Følgende (A – E) har fremsendt bemærkninger, og har således benyttet sig af muligheden for at kommentere anmeldelsen:

A: Miljøcenter Ribe

- Det planlagte anlægsarbejde forudsætter væsentlige ændringer af regulativet for Sneum Å. Ændringer af vandløbsregulativet i et tidligere amtsvandløb i det daværende Ribe Amt skal i henhold til vandløbsloven (LBK nr. 789 af 21/06/2007, § 12 stk. 3) først godkendes af Miljøministeren (Miljøcenter Ribe). Dette fremgår ikke af projektforslagets afsnit 5 under "Nødvendige tilladelser".

Miljøcenter Odense bemærker hertil, Skov- og Naturstyrelsen, Vadehavet, er opmærksom på dette.

- Nedlæggelse af en opstemning i et vandløb vil uundgåeligt bevirke, at afvandingsforholdene umiddelbar opstrøms opstemningen ændres. En nedlæggelse af den aktuelle opstemning vil efter centrets vurdering resultere i en så ubetydelig ændring af afvandingsforholdene, at det næppe vil have betydning for afvandingsforholdene uden for projektområdet.

Miljøcenter Odense har ingen bemærkninger hertil.

- I afsnittet "2.5.1 Snæbel" står, at "*Snæblen er en laksefisk og er nært beslægtet med den almindelige helt. Den er truet af udryddelse og opført på Habitatdirektivets Bilag IV, som en art, der skal ydes streng beskyttelse.*". Snæbel er desuden en bilag 2-art, der er på udpegningsgrundlaget for det aktuelle område.

Miljøcenter Odense har ingen bemærkninger hertil.

- Af afsnit 2.5.4 fremgår det ikke, om der i forbindelse med projektet er sket en konkret kortlægning af terrestriske naturtyper i eller ved projektområdet. Det fremgår af afsnit 4.5.4, at der ikke forventes forekomst af de relevante naturtyper i projektområdet. Det er vigtigt at understrege, at det ikke er tilstrækkeligt at basere den konkrete vurdering i dette projekt på Ribe Amts tidligere kortlægning af naturtyper i 2004/2005, da kortlægningen ikke var fuldstændig. Inden gennemførelse af projektet bør der gennemføres en konkret registrering af især potentielle rigkærs- og kildevældsarealer. Der er muligvis sket en konkret kortlægning af terrestriske naturtyper i og opstrøms projektområdet (påvirkning ca. 200 m opstrøms jf. projektbeskrivelsen). Hvis en sådan kortlægning er foretaget, og der ikke er registreret vandafhængige terrestriske habitatnaturtyper i den forbindelse, så har Miljøcenter Ribe ingen bemærkninger til projektet. Dette bør dog fremgå af projektbeskrivelsen.
- Naturtypen rigkær er på landsplan vurderet som truet. Både kildevæld og rigkær i området er generelt truet af fragmentering. Det forventes, at den kommende Natura 2000-plan vil pege på behovet for at udvide arealet med både kildevæld og rigkær i beskyttelsesområdet.

Hvis der forventes vandstandsændringer i områder, hvor der forekommer rigkær eller kildevæld, så skal der foreligge en vurdering af projektets mulige påvirkning af disse naturtyper, og i fald der vil være risiko for en negativ påvirkning skal projektet tage højde for dette.

Miljøcenter Odense bemærker, at Skov- og Naturstyrelsen, Vadehavet, har foranlediget, at repræsentanter for Esbjerg og Varde Kommuner har besøgt området og 200 meter opstrøms. Der blev ikke konstateret rigkær i området.

Miljøcenter Ribe bemærkninger i relation til den igangværende Vand- og Natura 2000 planlægningen:

Overordnet vurderer Miljøcenter Ribe, at det meget relevant for den kommende Natura 2000-planlægning, at der gennemføres en række projekter, som vil medvirke til forbedring af levevilkårene for snæblen.

- Miljøcenter Ribe konstaterer, at stemmeværket nedlægges og betonbygværket fjernes, således at der skabes kontinuitet i vandløbet, hvilket er en afgørende parameter for målopfyldelse i vandplanerne. I den forbindelse skal bemærkes, at stemmeværket er intakt ved den neden for beliggende nedlagte Endrup Mølle Dambrug. Så lang tid at denne opstemning bryder kontinuiteten, vil Sneum Å ved Hjortkær Fiskeri alligevel ikke kunne opfylde vandplanens målsætning mht. til kontinuitet til trods for det planlagte naturgenopretningsprojekt.

Miljøcenter Odense bemærker, at stemmeværket ved Endrup Mølle nedtages som følge af der koordinerede naturgenopretningsprojekt.

- Ved nedlæggelse af dambruget fjernes en forureningskilde, hvilket bidrager til muligheden for at opnå miljømålet "god økologisk tilstand" i Sneum Å inden 2015.

Miljøcenter Odense har ingen bemærkninger hertil.

B: Museet for Varde By og Omegn

Der er konstateret fortidsminder på begge sider af åen, og det er usikkert, om sådanne findes i projektområdet.

Museet mener ikke, at det kan betale sig at foretage en forundersøgelse i projektområdet, men vil orienteres, når opgravningerne begynder. Museet ønsker at besøge stederne og tale med pågældende entreprenør om, hvad man skal være opmærksom på, udveksle telefonnumre m.v., således at museet med mellemrum kan overvåge opgravningen de kritiske steder.

C: Susan Møller Sørensen og Brian Lambertsen, Spangvej 4, 6740 Bramming

Har fremsendt en orientering af en allerede foretaget korrespondance med Skov- og Naturstyrelsen, hvor der spørges til tekniske og jordfordelingsmæssige forhold.

Miljøcenter Odense bemærker hertil:

Tekniske- og jordfordelingsmæssige spørgsmål afklares med Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med den endelige detaljerede planlægning af naturgenopretningsprojektet, herunder afklaring af jordfordelingsspørgsmål.

D: Ove Madsen, Fiskerivej 17, Gl. Hjortkær, 6818 Årre

Spørger til, hvordan hans opstrøms engareal vil blive afvandet. Afvandingen sker i øjeblikket gennem et rør under Sneum Å, og videre gennem rør på Hjortkær Fiskeri til udløb i drængroft. Ønsker at se en konsekvensberegning på vandstanden i engen efter projektets gennemførelse, og på hvilken måde engen skal afvandes fremover.

Såfremt afvandingen forringes, gøres opmærksom på ret til erstatning.

Miljøcenter Odense bemærker hertil:

Tekniske spørgsmål afklares med Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med den endelige detaljerede planlægning af naturgenopretningsprojektet, herunder afklaring af afvandingsproblemer.

E: Peder Thellesen, Hyldegårdsvej 4, Hjortkær, 6818 Årre

Spørger til, hvad "en ikke væsentlig" ændring af Sneum Å betyder. Mener ikke, at der er tale om en genslyngning af åen, og er af den opfattelse, at åen skal forblive i sit oprindelige leje. Ser gerne at der bliver etableret lavvandede søer og fugtige enge.

Miljøcenter Odense bemærker hertil:

Tekniske spørgsmål afklares med Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med den endelige detaljerede planlægning af naturgenopretningsprojektet.

Vurdering af miljøpåvirkning og planforhold

Miljøcenter Odense vurderer, at projektet ikke har en størrelse, så det direkte er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, og dermed er VVM pligtigt.

Miljøcenter Odense skønner, at naturgenopretningsprojektet ved Hjortkær Fiskeri, Sneum Å, er omfattet af bilag 2, jf. punkt nr. 11 f i bekendtgørelsen. Som nævnt ovenfor, er anlæg og projekter angivet i bekendtgørelsens bilag 2 VVM-pligtige, hvis det må antages, at anlægget vil påvirke miljøet væsentligt.

I skema 1 er vist, hvilke miljø- og planmæssige kriterier, projektet skal vurderes ud fra i VVM-screeningen, jf. VVM-bekendtgørelsens bilag 3.

Skema 1

Kan projektet få en indvirkning på miljøet med hensyn til følgende kriterier? (Svares ja skal forholdene nøjere vurderes, jf. skema 2).	Ja	Nej	Bemærkninger
1. Projektets karakteristika			
a. Projektets dimensioner		x	Kortvarigt arbejde i vandløbet
b. Kumulation med andre projekter	x		Stor positiv miljøeffekt i synergi med andre planlagte projekter, der fjerner spærringer i Sneum Å-systemet
c. Anvendelsen af naturressourcer	x		Forbedrede muligheder for sportsfiskeri og anden rekreativ udnyttelse
d. Affaldsproduktion		x	
e. Forurening og gener		x	
f. Risikoen for uheld, navnlig under hensyntagen til de anvendte stoffer og teknologier		x	

Kan projektet få en indvirkning på miljøet med hensyn til følgende kriterier? (Svares ja skal forholdene nøjere vurderes, jf. skema 2).	Ja	Nej	Bemærkninger
2. Projektets placering. Den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder, der bliver berørt af projektet.			
a. Nuværende arealanvendelse	x		Positiv - dambrugsareal bliver reableret
b. Naturressourcernes relative rigdom, kvalitet og regenereringskapacitet i området	x		Positiv virkning
c. Det naturlige miljøes bæreevne med særlig opmærksomhed på:			
1. Vådområder/vandområder	x		Adgang til Sneum Å
2. Kystområder		x	
3. Skovområder		x	
4. Reservater og naturparker		x	
5. Vadehavsområdet	x		Adgang til Sneum Å
6. Områder, der er registreret, beskyttet eller fredet ved national lovgivning, EF-fuglebeskyttelsesområder og -habitatområder	x		Projektet ligger i Natura 2000-område.
7. Områder, hvor de fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet		x	
8. Tætbefolkede områder		x	
9. Vigtige landskaber set ud fra et historisk, kulturelt, arkæologisk, æstetisk eller geologisk synspunkt		x	

Kommentarer til skema 1:

Med baggrund i vurderingen ved udarbejdelsen af skema 1 skønner Miljøcenter Odense, at der samlet set vil ske en væsentlig forbedret miljøpåvirkning ved projektområdet, samt af naturgenopretningsprojektet er en del af den sammenhængende miljøforbedring for snæblen..

Lovmæssige bindinger for projektområdet

Projektområdet ved Sneum Å er gennem lovgivning beskyttet på en række områder. Regionplan 2016 for Ribe Amt har efter amternes nedlæggelse pr. 1. januar 2007 status som landsplandirektiv.

Sneum Å er målsat som laksefiskevand, og skal være et vandløb, der skal anvendes som opvækstområde for ørreder og andre laksefisk. Det drejer sig om vandløb med god strøm og vanddybde på 30 centimeter og derover.

Derudover ligger området ved Hjortkær Fiskeri i et område med almindelige drikkevandsinteresser, området er udpeget som et værdifuldt landskabsområde samt et naturområde af regional og national betydning.

Projektområdet er efter naturbeskyttelseslovens § 16 omfattet af en 150 meter åbeskyttelseslinie på hver side af vandløbet, og Sneum Å. Åbeskyttelseslinien vil få et ændret forløb, men vil ikke få konsekvenser for eksisterende bygninger. Derimod vil terrænreguleringer kræve dispensation fra åbeskyttelseslinien.

Engene nord og øst for projektområdet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. En stor del af projektområdet forventes at blive mere fugtige end nu. Der vil opstå våde enge, lavvandede og dybere søer samt et varieret vandløb. Det forventes at projektet vil resultere i et langt mere varieret plante- og dyreliv.

Opstrøms forventes projektområdet engene at blive lidt mindre fugtige på grund af, at vandstanden bliver ca. 20 centimeter lavere. Forholdene her vil afspejle det nye og langt mere varierede naturlige forløb af vandløbet. Nedstrøms forventes ikke ændringer af engenes tilstand, da vandstanden her ikke ændres.

Endelig er Sneum Å på strækningen gennem Hjortkær Fiskeri en del af Natura 2000 område nr. 90.

Sammenfatning og konklusion

Sammenfatningen viser at naturgenopretningen ved Hjortkær Fiskeri ikke vil medføre væsentlige påvirkninger for miljøet.

Miljøcenter Odense skønner derfor, at projektet ikke er VVM pligtigt.

Screeningsresultatet kan ændres, hvis projektet eller andre forudsætninger ændres. Bygherre kan i tvivlstilfælde kontakte Miljøcenter Odense for at få en vurdering.

Sagens akter:

Anmeldelse til Varde- og Esbjerg Kommuner ved brev af 19. december 2007 fra Skov- og Naturstyrelsen

Anmeldelse til Miljøcenter Odense ved mail af 27. maj 2008 fra Varde Kommune.

Fem høringsvar, jf. ovenfor

Projektbeskrivelsen: Naturgenopretning Hjortkær Fiskeri - Projektering

Frans Hejgaard